

آدابى از قرآن

(تفسير سورة حجرات)

شهيد محراب

آية الله عبدالحسين بن تقي

سرشناسه: دستغیب، عبدالحسین، ۱۲۹۲-۱۳۶۰.

عنوان و نام پدیدآور: آدابی از قرآن (تفسیر سورة شریفه حجرات) سید عبدالحسین دستغیب.

مشخصات نشر: قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۴۸۴ ص.

۹۷۸-۶۰۰-۱۲۳-۱۵۱-۷

شابک:

ISBN 978 - 600 - 143 - 151 - 7

وضعیت فهرست نویسی: فیبا.

یادداشت: کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۴۵۹-۴۶۵: همچنین به صورت زیر نویس.

عنوان دیگر: تفسیر سورة شریفه حجرات.

موضوع: تفاسیر (سورة حجرات).

شناسه افزوده: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳/۵۵۴۲/د/۸۲۷/۱۰۲.BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۸.

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۹۶۸۰۷.

آدابی از قرآن (تفسیر سورة حجرات)

شهیّد محراب آیةالله سید عبدالحسین دستغیب

■ مؤلف:

تفسیر

■ موضوع:

وزیری

■ قطع:

اول

■ نوبت چاپ:

دفتر انتشارات اسلامی

■ چاپ و نشر:

۴۸۴

■ تعداد صفحات:

زمستان ۱۳۹۳

■ تاریخ انتشار:

۱۰۰۰

■ شمارگان:

مقدمه

نظری اجمالی به سوره حجرات

۱- شخصیت خاتم انبیاء صلی الله علیه و آله

محور اجتماع که ثقل و وسیله نگهداری آن است، باید هرچه بیشتر محترم باشد؛ زیرا حفظ شخصیت او، اساس بقا و سیادت آن اجتماع خواهد بود. چه شخصیتی بالاتر و چه محوری وزین تر از خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه و آله؟ و چه اجتماعی پایدارتر و برتر از اجتماع مسلمین؟

از این گذشته لازمه ایمان به خداوند و شناختن فرستاده اش، رعایت ادب و احترام نسبت به فرستاده خداوند می باشد.

این است که در بخش نخستین این سوره شریف، به مؤمنین خطاب می فرماید که به طور کلی از پیشی گرفتن بر خدا و پیغمبر صلی الله علیه و آله باید خودداری نمایند و به آنان گوشزد می فرماید از بلند کردن صدایشان بر صدای پیغمبر صلی الله علیه و آله و خواندن او مانند خواندن یکدیگر. خودداری نمایند بلکه ادب را رعایت کرده صبر کنند پیغمبر صلی الله علیه و آله که از خانه بیرون آمد، عرض حاجت به او نمایند، نه این که او را بخوانند.

۲- پشیمانی در پذیرفتن سخن فاسق

اساس بسیاری از نزاعها و کینه توزیها پذیرفتن دروغ اشخاص فتنه انگیز است که

از روی غرضهای شخصی، دو نفر، یا بیشتر را به جان یکدیگر می اندازند و برخی به واسطه سوء سیره، از این کار، لذت هم می برند. افراد ساده لوح هم بدون تحقیق و تنها به واسطه پیروی احساسات، ممکن است سخن آنان را بپذیرند و در نتیجه جنگها و زد و خوردها تا برسد به کشتارها پدید آید و آتش کینه مدتها دوام آورد و هرچند گاهی التهابش کم شود، ولی با گذشت چندی، دوباره فروزان می گردد. همان طوری که نظایرش در تاریخ فراوان یافت می گردد، در حالی که از همان نخست می شد با راهنمایی قرآن مجید که: «حرف فاسق را تحقیق نکرده نپذیرید»^(۱) جلو این خونریزیها و ناراحتیها را گرفت.

برخی دیگر از روی احساسات، یا غرضهای شخصی سعی می کنند دیگران را نیز در این قبیل موارد بشورانند و آتش اختلافات را دامن زنند. در بخش دوم این سورة شریف، راهنمایی می فرماید که وظیفه شما مسلمانان، فرمانبری است، نه فرماندهی. و خلاصه اگر اطاعت خدا و پیغمبر ﷺ را برگزینید، به صلاح دنیا و آخرت خودتان خواهد بود.

۳- همکاری در اصلاح میان مسلمانان

آیین اسلام پیروانش را به منزله برادر و همه را چون برکهای یک درخت و اعضای یک بدن می داند که در برابر ناراحتی یک فرد، سایر افراد نمی توانند بی تفاوت باشند، لذا اگر کدورت و ناراحتی در میان دو، یا چند نفر پیش آمد، وظیفه دیگران، خیرخواهی و اندرز است و دست آخر اگر به هیچ وجه چاره نشد، ناچار باید برای جلوگیری از ادامه فتنه، با آن که زور می گوید، به زور پاسخ داد و پیش از دامنگیر شدن هرچه بیشتر، فتنه را خاتمه داد، البته با رعایت عدالت و تقوا و جنبه

خدایی و روحانیت در صلح و جنگ. اینها برنامه‌ای است که بخش سوم این سوره شریف را تشکیل می‌دهد.

۴- ریشه‌های اختلاف باید شناخته و جلوگیری شود

برای نگهداری یگانگی در اجتماع مسلمانها، نخست باید عوامل پراکندگی را جستجو و پیدا کرد، آنگاه آنها را از بین برد. چیزهای عمده‌ای که دلها را از یکدیگر می‌برد، در گمان بد به یکدیگر و در نتیجه تجسس و پی جویی کردن، سپس مسخره نمودن و به لقب زشت و دشنام یکدیگر را یاد کردن، تا برسد به غیبت کردن و به یکدیگر فخر فروختن است. اگر از این امور شناخته شده جلوگیری شود، اختلافات و جنگها میان مسلمانان نیز پیش نمی‌آید و درخت اسلام نتیجه مطلوب را بارور می‌سازد.

برای جلوگیری از این امور، قرآن مجید یاد آور می‌شود:

«یکدیگر را مسخره نکنید؛ زیرا چه بسا آن را که مسخره می‌کنید، از شما بهتر و کم عیب‌تر باشد و به لقب زشت یکدیگر را یاد نکنید و از پی جویی کار دیگران، نهی و گمان بد را گناه و غیبت کردن را مردار خوری می‌داند»^(۱)

و برای جلوگیری از فخر فروشی، اساس آفرینش همه را که از یک پدر و مادرند و هیچ‌گونه امتیازی در این جهت ندارند، یاد آوری می‌فرماید و هرگونه امتیاز را برای شناسایی افراد می‌داند، نه افتخار کردن.

این‌گونه مطالب جالب، بخش چهارمین این سوره شریف را تشکیل می‌دهد.

۵- اسلام به ظاهر و ایمان به باطن

حقیقت اسلام و ایمان، بر خیلی از افراد مشتبه شده است، در حالی که میان

«اسلام» و «ایمان»، خیلی فرق می‌باشد.

دین مقدس اسلام به واسطهٔ مصلحت‌هایی، برنامه‌های اجتماعی خود از طهارت و نکاح و ارث و غیره را بر اقرار به زبان نسبت به وحدانیت خداوند و رسالت حضرت خاتم الانبیاء محمد ﷺ قرار داده است. ولی ایمان، گروش و باور داشتن و پایبند بودن به عقیده است، در جاهای متعدّد از قرآن مجید، دوستی خداوند و بیم و امید و توکل بر او را از لوازم ایمان شمرده است.

در این سورة شریف نیز صریحاً میان «اسلام» و «ایمان» فرق می‌گذارد و مؤمنین را کسانی معرفی می‌فرماید که به خدا و رسول گرویده‌اند؛ یعنی تنها با خدا و پیغمبرش پیوسته و به دنیا و مادیات دل نبسته‌اند، سپس هیچ‌گونه شک و تردیدی بر آنها راه نیافته و در نتیجه در راه خدا به جان و مالهایشان مجاهده و فداکاری می‌نمایند؛ زیرا بزرگترین هدفها و ایده‌ها را یافته‌اند، جز خدا را فانی دانسته‌اند، فانی را فدای باقی می‌نمایند. بخش پنجم این سورة شریف را تذکر این مطالب تشکیل می‌دهد.

۶- ایمان، افاضهٔ خداوند منان است

برخی از بی‌خردان در صدر اسلام و پاره‌ای از زمانهای دیگر، با اسلام آوردن. برای خودشان حتّی قابل بودند و خیال می‌کردند کار فوق‌العاده‌ای کرده‌اند و بر پیغمبر ﷺ منّت می‌گذاشتند که مسلمان شده‌اند!

قرآن مجید می‌فهماند این «اسلام زبانی»، ارزش معنوی ندارد و ارزش حقیقی برای «ایمان قلبی» است که آثارش در گفتار و کردار آشکار می‌گردد؛ از گناهان، پرهیز و به هر خیری. روی می‌آورد و این هم عنایت پروردگار است که به هر کس که خودش را آمادهٔ این لطف کرد. افاضه می‌فرماید و در حقیقت با این لطف و عنایت، خداوند بر مؤمنین منّت دارد و البته خدا داناست که به چه اشخاص صلاحیت داری، چنین افاضاتی بفرماید.

این مطلب هم بخش ششم و آخرین قسمت سوره را تشکیل می‌دهد. پس به‌طوری که بر می‌آید این سوره‌های شریف راه سعادت دنیا و آخرت فردی و اجتماعی مسلمین را در این بیان اندک بیان می‌فرماید که در ضمن شش عنوان آنرا عرضه داشتیم.

تفسیری ساده برای فهم عموم

از نعمتهای خداوندی که شامل حال حضرت آیه الله دستغیب گردیده است. نعمت بیان است «عَلَّمَهُ الْبَيَانَ»^(۱) که در قسمت معظم عمر خود، تفسیر قرآن مجید را با بیانی ساده، در خور فهم عمومی، پیاده کرده و ضمن داستانها و مثالهای عامیانه، حقایق مشکل را بیان می‌فرمایند.

تفسیر سوره حجرات، نمونه‌ای از این سبک تفسیر جالب و بی نظیر است و به‌طور حتم مانند سایر آثار معظم‌له که در طرزهای مختلف و در تیراژهای چشمگیر به‌طور مکرر به چاپ رسیده و می‌رسد، مورد توجه همگان قرار خواهد گرفت.

این کتاب، یادبود سخنرانیهای معظم‌له در ماه مبارک رمضان ۱۳۹۶ هجری قمری، مطابق ۱۳۵۵ هجری شمسی می‌باشد که توسط جناب آقای «حسن صداقت» که راستی با کمال صمیمیت و صداقت، زحمت کشیده از روی نوار نوشته گردید و پس از تجدید نظر، به چاپ رسید. زحمات ایشان مورد تقدیر و تشکر است.

البته سعی شد سبک مخاطبه و سخن گفتن معمولی که بهترین سبک انشای مورد پسند کنونی است، محفوظ بماند.

ضمناً نوار سخنرانی روز چهارم با کمال تأسف به دست نیامد. از آقایانی که ضبط کرده‌اند تقاضا می‌شود نوار مزبور را در اختیار کتابخانه مسجد جامع بگذارند تا در

تجدید چاپ، از آن استفاده گردد. با این توضیح، شماره سخنرانیها و تاریخ ایام و مناسبت روزها نیز معلوم می‌گردد.

در خاتمه، وظیفه خود می‌دانم از مدیر و کارکنان چاپخانه مجهز و کم نظیر مصطفوی که در این خدمت دینی، همکاری لازم را نموده‌اند، سپاسگزاری نمایم و پاداش باقی اخروی را برای همگان از خداوند بزرگ مسألت نمایم.

شیراز - سید محمدهاشم دستغیب

به تاریخ ۱۳۵۷/۲/۲ مطابق ۱۵ شعبان ۱۳۹۸

ولادت حضرت مهدی (عج)

فهرست مطالب

۵	● مقدمه
۵	نظری اجمالی به سوره حجرات
۵	۱- شخصیت خاتم انبیا ﷺ
۵	۲- پشیمانی در پذیرفتن سخن فاسق
۶	۳- همکاری در اصلاح میان مسلمانان
۷	۴- ریشه‌های اختلاف باید شناخته و جلوگیری شود
۷	۵- اسلام به ظاهر و ایمان به باطن
۸	۶- ایمان، افاضه خداوند منان است
۹	تفسیری ساده برای فهم عموم
۱۱	سپاس بر نعمت حیات و درک ماه رمضان
۱۳	صلوات، بهترین اذکار
۱۳	تفسیر سوره حجرات مناسب است
۱۴	اهمیت و برکات ماه مبارک رمضان
۱۴	ن [در ماه رمضان] اعضا از حرام کنترل می‌شود

- ۱۵ [ماه رمضان] ماه بیداری و خودیابی
- ۱۶ شکم پر، باروحانیت نمی سازد
- ۱۶ صلۀ رحم و رحمت خداوند
- ۱۷ فحشا بستگی فامیلی را از بین می برد
- ۱۸ صنعت، غیر معنویت است
- ۱۹ صدقه و اطعام [بدهید] هرچه که بتوانید
- ۲۰ [میزان] صدقه نسبت به دارایی اشخاص
- ۲۱ [نیکوکاران در دنیا] در عالم دیگر هم نیکوکارند
- ۲۲ [حاتم طائی] بر سر قبر خود میهمانی می کند
- ۲۳ [حاتم طائی] اسبش را در قحطی به فقرا می دهد
- ۲۳ کتاب فروشی برای سفر حج
- ۲۵ اهل خیر، فردا شفاعت می کنند
- ۲۵ به یاد گرسنگی و تشنگی قیامت
- ۲۶ گفتگوی حجاج و چوپان روزه دار
- ۲۸ دستها را به دعا بلند کنید
- ۲۹ از تشنگی حسین علیه السلام یاد کنید
- ۳۱ توفیق روزه و خواندن قرآن
- ۳۲ سه مطلب عمده در سورۀ حجرات
- ۳۲ کسی حق پیشی گرفتن بر مولا [را] ندارد
- ۳۳ مصلحت اندیشی در برابر خدا و پیغمبر
- ۳۳ سه حکمی که [عمر آنها] تغییر داد

- ۳۴ بدعت دیگر [عمر] در اذان صبح.
- ۳۵ حکمهایی که به اسلام بسته‌اند!!
- ۳۵ حدیثی مجعول از قول پیغمبر ﷺ.
- ۳۷ خواسته‌های خودش را مقدم می‌دارد.
- ۳۸ رازداری پس از جدایی.
- ۳۹ خداوند شنوا و داناست.
- ۳۹ صدایتان را بر صدای پیغمبر بلندتر نکنید.
- ۴۰ ادب برای پیغمبر در همه جهات.
- ۴۱ نشانه تقوای دل، ادب است.
- ۴۲ [اما همه جا هست] پس به زیارت قبور [ائمه علیهم السلام] چرا می‌روید؟
- ۴۳ آتش او [آهنگر] را نمی‌سوزاند.
- ۴۴ احسان به علویه و خیر دنیا و آخرت.
- ۴۵ ادب ابا الفضل علیه السلام نمونه کامل.
- ۴۸ محرومیت از برکات محضر پیغمبر ﷺ.
- ۴۹ ارتداد، عمل را باطل می‌کند.
- ۵۰ ادبیت به پیغمبر ﷺ حبط کارهای نیک.
- ۵۱ تقوای قلب و بدن.
- ۵۲ مانند گربه احتیاط می‌کنند ولی.
- ۵۳ درک عظمت آفرینش موجب تقوای قلب.
- ۵۴ فیل و پشه از یک دستگاه [اند].
- ۵۵ آثار محمد ﷺ هم عزیز است.

- ۶۰ ✽ صبر کنند تا پیغمبر ﷺ بیرون بیاید
- ۶۱ ✽ تهمت‌های نصارا به پیغمبر اسلام ﷺ
- ۶۲ ✽ نکالیف به نفع مسلمانان است
- ۶۲ ✽ زهد حقیقی را در محمد ﷺ بیابیم
- ۶۴ ✽ [پیامبر ﷺ] چون بنده‌ها بر روی خاک
- ۶۵ ✽ [پیامبر ﷺ] همیشه ابتدا به سلام می‌فرمود
- ۶۶ ✽ [پیامبر ﷺ] هرگز همراه پیاده سوار نبود
- ۶۷ ✽ پیغمبر ﷺ مقید به خوراک نبود
- ۶۸ ✽ حاجتی که آنس خواست
- ۷۰ ✽ مقام محمود را از خدا بخواهیم
- ۷۲ ✽ با سجده باید قرب ربّانی پیدا کنی
- ۷۴ ✽ [پرداخت] خمس هم به نفع خود مسلمانان است
- ۸۰ ✽ [محمد ﷺ] مردم را از دنیا دوستی به خدا دوستی می‌کشاند
- ۸۱ ✽ اجر رسالت برای خود مؤمنین
- ۸۲ ✽ روزه، رشد روحانی می‌دهد
- ۸۴ ✽ انفاق، سخاوت می‌آورد
- ۸۴ ✽ صبر، موجب رشد و اجر بی حساب می‌گردد
- ۸۵ ✽ رعایت حقوق، طرفینی است
- ۸۶ ✽ [ای پیامبر!] به مؤمنین سلام کن
- ۸۷ ✽ سادات هم رعایت امت را باید بکنند
- ۸۹ ✽ سادات باید بیشتر، از گناه پرهیزند

- ۹۰ حقوق زن و شوهر هم طرفینی است
- ۹۲ میان زنها خوشترم
- ۹۲ حقوق والدین و فرزندان هم طرفینی است
- ۹۴ به گفته فاسق ترتیب اثر ندهید
- ۹۵ محرومیت از محضر عالم و
- ۹۶ ولید فاسق و بنی المصطلق
- ۹۸ ننگی تا ابد برای عثمان
- ۹۹ شهیدان از علما در اثر فتنه‌انگیزی
- ۱۰۰ منصور دوانیقی و فتنه‌انگیزی برای امام علیه السلام
- ۱۰۲ عظمت کلمه توحید
- ۱۰۴ مردن با عشق ولی عصر (عج)
- ۱۰۴ از پیش برای خودت گریه کن
- ۱۰۶ تعطیل جمعه برای رسیدگی به دین
- ۱۰۷ سخنان علی علیه السلام در بازار بصره
- ۱۰۸ می‌گویند خدا را فراموش نکن و سپاسگزار باش
- ۱۰۹ سفارش به تقوا در خطبه جمعه
- ۱۰۹ تقوا در دوستی و دشمنی
- ۱۱۱ اصلاح ذات بین واجب است
- ۱۱۳ اصلاح زن و شوهر توسط امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۱۱۴ کسانی که از برکات ماه رمضان بی بهره‌اند
- ۱۱۵ مال امام علیه السلام در راه اصلاح شیعیان

- ۱۴۲ ربط این دو آیه به قبل و بعد
- ۱۴۳ عظمت لشکر امام علی (ع)
- ۱۴۵ خدا به سحرخیزان عابد، مباحات می فرماید
- ۱۴۶ ناله توبه کنندگان از تسبیح ملائکه بهتر است
- ۱۴۷ لطیفه‌هایی در تعبیر به جمع در آیه
- ۱۴۹ اصلاح میان دو دسته از مؤمنین
- ۱۴۹ نزاع اوس و خزرج بر سر بول الاغ
- ۱۵۰ جنگ حیدر و نعمت در ایران
- ۱۵۱ غوغای مشروطه و استبداد و خبر غیبی علی (ع)
- ۱۵۳ شخص صالح با قدرت می تواند اصلاح کند
- ۱۵۵ برادری و برابری در میان مؤمنین
- ۱۵۷ داستانی از بر آوردن حاجت مؤمن
- ۱۶۰ برکتها در اثر فساد برداشته شده
- ۱۶۳ پذیرفتن صلح و اصلاح نیز واجب است
- ۱۶۵ خدا نیز توبه را می پذیرد
- ۱۶۶ برادری اسلامی، عمومیت دارد
- ۱۶۸ دفاع از سرزمین اسلامی بر همه واجب است
- ۱۶۹ به رؤسای مذهب بد نگویید
- ۱۷۰ حقوق برادری را رعایت کنید
- ۱۷۱ اصلاح کننده دچار فساد منازلین می گردد
- ۱۷۲ روایتی درباره حقوق برادران ایمانی

- ۱۷۳ با کسانی که با تو چنین اند [چنان باش].
- ۱۷۴ سه یار با وفا در دنیا و پس از مرگ.
- ۱۷۶ صفوان از شتریان اجازه می گیرد.
- ۱۷۹ مؤمنین مانند یک بدن هستند.
- ۱۸۰ در برخورد و پرسش، سلام کنید.
- ۱۸۲ احوالپرسی برای شکر نعمت.
- ۱۸۲ مصافحه و معافه در ملاقات مؤمن.
- ۱۸۴ پذیرایی صبیّۀ از پیغمبر ﷺ.
- ۱۸۵ ابوذر مهمان سلمان و گفتگوی آنان.
- ۱۸۶ چشم از ناموس میزبان کوتاه.
- ۱۸۶ آدابی در مجلس مؤمن.
- ۱۸۷ یک عمر خود را به کری می زند.
- ۱۸۸ مؤمن جتنی در بیابان فریادری می کند.
- ۱۸۹ حاجت مؤمن روا کردن و ثواب ده طواف.
- ۱۹۱ رعایت برابری با مؤمن.
- ۱۹۱ محمد و علی علیه السلام دو برادر چون موسی و هارون.
- ۱۹۳ برادر گرفتن، سنت و مستحب است.
- ۱۹۴ نمونه هایی از ایثار مؤمنین.
- ۱۹۶ جهات مادی و معنوی در زندگی اجتماعی.
- ۱۹۷ وسوسۀ شیطان نتیجۀ تنهایی و برای تنهایی.
- ۱۹۹ [خداوند] موجبات اتحاد قلوب را دستور فرموده.

- ۲۰۰ درودهای اسلامی را اهمّیت بدهید.
- ۲۰۱ [خداوند] از موجبات پراکندگی، نهی فرموده است.
- ۲۰۲ [حکایت] صفیه امّ المؤمنین با عایشه و حفصه.
- ۲۰۳ عبدالغفار گمنام و نماز پشت سر امام زمان (عج).
- ۲۰۵ با توبه ستمکاریتان را جبران کنید.
- ۲۰۸ صلوات و فریادرسی در سختیها.
- ۲۰۹ از کجا و برای چه آمدم و به کجا می‌روم؟
- ۲۰۹ خداشناسی و خداپرستی، هدف آفرینش.
- ۲۱۱ هر کجا می‌نگری عکس رخس جلوه گر است.
- ۲۱۲ سعادت بشر در آشنایی با خداست.
- ۲۱۳ سقا خدا را از مشک آبش می‌شناسد.
- ۲۱۴ بدبینی و بدگمانی، بشر را هلاک کرده است.
- ۲۱۵ جوان مالخولیایی، گاو می‌شود.
- ۲۱۸ مالخولیایی که بیشتر بشر امروز را گرفته.
- ۲۱۹ جنایاتی، در نتیجه [دیدن] فیلمهای جنایی.
- ۲۲۰ زندگی زناشویی و نعمت خدا.
- ۲۲۲ دندان سفید و محکم.
- ۲۲۳ کافر سخی بهتر از مسلمان بخیل.
- ۲۲۶ رئیس پلیس دمشق شیعه خالص بود.
- ۲۲۷ پیغام حضرت صادق (علیه السلام) به درباری منصور.
- ۲۲۸ از گذشته‌ها توبه کنیم.

- ۲۳۰ عنایت حضرت مجتبی علیه السلام [به یک حیوان] هنگام خوراک
- ۲۳۲ ثابت، مادر مسلمانی را به بدی یاد کرد
- ۲۳۳ چرا تکلیف [را] متوجه اهل ایمان می فرماید؟
- ۲۳۵ عکرمه، پسر ابوجهل از مسلمانان خوب
- ۲۳۵ شاید مسخره شده از تو بهتر باشد
- ۲۳۷ آموزش به خاطر سیراب کردن سگ
- ۲۳۸ به برکت قرآن، جوانان نصرانی هدایت می شوند
- ۲۴۰ هادی بعضی و بعضی را مضل
- ۲۴۱ عاقبت به شری حاجی مسأله گو
- ۲۴۱ دعا کنید عاقبت به خیر بمیرم
- ۲۴۲ سه چیزی که در سه چیز پنهان است
- ۲۴۴ آنان که حسرتشان بیشتر است
- ۲۴۵ بزرگی از آن یافت کو پست شد
- ۲۴۸ به کوتاهی قد و بلندی لباس مسخره می کردند
- ۲۴۹ عیب گذاشتن به دیگری، عیب گذاردن به خود است
- ۲۵۰ همه به یکی می رسند، پس یکی هستند
- ۲۵۱ اتصال معنوی شیعیان با علی علیه السلام
- ۲۵۱ هر عمل، عکس العملی دارد
- ۲۵۲ هر چه کنی به خود کنی
- ۲۵۳ به لقب زشت، یکدیگر را نخوانید
- ۲۵۴ پس از گناه، توبه واجب است

- ۲۵۴ ☆ به خودم ستم کرده‌ام
- ۲۵۵ ☆ بدگمانی به مؤمن هم حرام است
- ۲۵۵ ☆ تجسس هم جایز نیست
- ۲۵۷ ☆ جاسوس اگر کور شود هنگام جاسوسی [رواست]
- ۲۵۸ ☆ بدبینی از بدی خود شخص است
- ۲۵۹ ☆ حمل به صحت، پیشگیری از گمان بد
- ۲۵۹ ☆ نسبت صوفیگری به بزرگان از سوءظن است
- ۲۶۰ ☆ قضیه حضرت کاظم علیه السلام و شقیق بلخی
- ۲۶۲ ☆ پشیمانی شیطان از اغوای مؤمن
- ۲۶۴ ☆ تکلیف خداوند، بزرگ و مهم است
- ۲۶۵ ☆ گمان، وسط یقین و شک
- ۲۶۷ ☆ عابد کم عقل و عمل کم بهره
- ۲۶۷ ☆ زایدۀ اعور، یا شیپور خطر
- ۲۶۸ ☆ که هر چیزی به جای خویش نیکوست
- ۲۶۹ ☆ فضای محیط زمین، نگهبان زندگی
- ۲۷۰ ☆ پس همه کارهای خدا حکیمانه است
- ۲۷۱ ☆ عزرائیل به عقیده یهود، یک چشمی است!
- ۲۷۱ ☆ مرگ، نعمت بزرگ خدا
- ۲۷۲ ☆ عینک بدبینی را بردارید
- ۲۷۳ ☆ مرگ، مقدمۀ پذیرایی رب العالمین
- ۲۷۴ ☆ مرگ برای انسان زینت است

- ۲۷۵ ﴿علی علیه السلام﴾ از مرگ خوشنود است
- ۲۷۵ وصی محمد را یاری فرما یا مرگ بده
- ۲۷۸ بدگمانی به خدا از کفر و شرک است
- ۲۷۸ آفرینش بشر در راه دوستی خدا
- ۲۷۹ جمال یوسف و حورالعین
- ۲۸۰ بوی گل‌های دنیا و بوهای بهشتی
- ۲۸۰ رحمت رحمانیه خدا در همه جا
- ۲۸۱ آتش برای معاندین، ضروری است
- ۲۸۲ ﴿علی علیه السلام﴾ دشمن را کور فرمود
- ۲۸۴ با جسارت به علی علیه السلام سزاوار کشتن است
- ۲۸۶ خدایا! رحمت دریای عام است
- ۲۸۷ شیطان خدا را به حق علی علیه السلام قسم می‌دهد
- ۲۸۸ دو اندرز شیطان برای دنیا و آخرت
- ۲۸۹ کفران نعمت و خطر قحطی
- ۲۹۱ حورالعین یاد خدا می‌آورد
- ۲۹۴ عطای حقیقی، پس گرفتنی نیست
- ۲۹۴ سه نعمت بالاتر از هر نعمت
- ۲۹۶ یاد مرگ، خوشیهای بیهوده را می‌برد
- ۲۹۷ منکرین رسالت، بدگمان به خدایند
- ۲۹۷ عقل از ادراک مصالح و مفاسد عاجز است
- ۲۹۸ در جعل قوانین، احتیاط راه ندارد

- ۲۹۹ ﴿رُؤِیَا﴾ [حَجَّت و] واقع نمی شود
- ۳۰۰ ﴿تَنهَا﴾ چشم نبوت و امامت می بیند
- ۳۰۱ ﴿عَلِیُّ﴾ کشته شد اما معاویه و عمرو عاص زنده ماندند
- ۳۰۳ ﴿اِکْر﴾ تلافی کنند، کسی باقی نمی ماند
- ۳۰۵ ﴿کُتِبَ﴾ کشته شدن در راه حق، حیات است
- ۳۰۵ ﴿اَرْزُو﴾ و آمادگی علی علیه السلام برای شهادت
- ۳۰۷ ﴿خُوشِ﴾ و زحمت، نسبی است
- ۳۰۸ ﴿تُور﴾ دنیا آسایشگاه جهنم
- ۳۰۹ ﴿قَطْرَةُ﴾ اشکی، دریاها آتش را خاموش می کند
- ۳۱۱ ﴿کَار﴾ علی علیه السلام اندرز بود
- ۳۱۲ ﴿خُدا و پیغمبر صلی الله علیه و آله﴾ علی علیه السلام را شناختند
- ۳۱۲ ﴿اِسْم لَفْظِی و تَکْوِیْنِ﴾ آیه و کلمه
- ۳۱۳ ﴿هُمَّةُ﴾ موجودات، آیات خداوند
- ۳۱۴ ﴿عَلِیُّ﴾ آیه کبری و کلمه اتم و اسم اعظم خداست
- ۳۱۵ ﴿بِه﴾ به کعبه تولد، به مسجد شهادت
- ۳۱۶ ﴿دِر قَدَاقِه﴾ هم دستها به سوی خدا
- ۳۱۷ ﴿نِیروی مافوق بشر
- ۳۱۹ ﴿دختر آستن و قضاوت امیرالمؤمنین علیه السلام﴾
- ۳۲۱ ﴿نِیروی علی علیه السلام﴾ از عالم ماورای طبیعت
- ۳۲۲ ﴿عَلِیُّ﴾ با سایر مردمان یک نواخت بود
- ۳۲۳ ﴿دانش علی علیه السلام﴾ نمایانگر علم خدا

- ۳۲۴ دآوری دربارهٔ تقسیم شترها.
- ۳۲۵ میهمانی که هشت درهم داد و رفت.
- ۳۲۶ نظری به عالم ملک و ملکوت و
- ۳۲۷ بخشیدن [علی علیه السلام] در نهایت قدرت.
- ۳۲۸ [علی علیه السلام] در عین شجاعت، مهربان است.
- ۳۳۰ [ضرار] حالات علی علیه السلام را برای معاویه می‌گوید.
- ۳۳۱ خوشگذرانی در دنیا و معطلی در قیامت.
- ۳۳۲ بچه از فرار پدر [واقعیت] را می‌فهمد.
- ۳۳۳ گناه هرکس در حد خودش [است].
- ۳۳۴ آخرین سخنان امیرالمؤمنین علیه السلام.
- ۳۳۶ آیات انفسی، حیرت‌آور است.
- ۳۳۷ آفریننده از آفریده خبر نداشت.
- ۳۳۸ بیدار شدن در وقتی که [خدا] می‌خواهد.
- ۳۴۰ رؤیا نمونهٔ ثواب و عقاب برزخی.
- ۳۴۲ مرده‌ها به زنده‌ها التماس می‌کنند.
- ۳۴۳ احاطهٔ نفس نمونه‌ای از احاطهٔ خدا.
- ۳۴۳ کارهای مختلف، روح را باز نمی‌دارد.
- ۳۴۵ نفس علی علیه السلام بزرگترین آیات انفسی.
- ۳۴۵ ملائکه به مجلس یاد علی تبرک می‌جویند.
- ۳۴۵ علی علیه السلام یک نفر در برابر لشکر مجهز.
- ۳۴۷ در هر لحظه [علی علیه السلام بر] بالین هزاران محتضر.

- ۳۴۸ علیه السلام همراه جنازه خودش
- ۳۵۰ ارواح طیبه در مراسم دفن علیه السلام
- ۳۵۱ قبر علیه السلام و حیوانات شکاری
- ۳۵۳ غیورتر از حمایت کننده ملخها
- ۳۵۴ [تلاؤ] انوار از قبر علیه السلام به قبرهای اطرافش
- ۳۵۵ دستی که به سوی خدا دراز شد، پر بر می گردد
- ۳۵۶ حسین علیه السلام بار دیگر زنهارا امر به صبر فرمود
- ۳۵۷ ندانستن عذر نیست
- ۳۵۸ [کارهای مردم را] حمل بر فساد نکنید
- ۳۵۹ دایره آتش گردان و حرکت درختها
- ۳۵۹ چون کر است، جواب سلام نمی دهد
- ۳۶۰ بدگمانی به دوست خدا خطرناک است
- ۳۶۳ حقیقت غیبت و عذرهای بی جا
- ۳۶۵ بیرون شده از سرپرستی خداوند
- ۳۶۶ خال زیبا را غیب می بیند ولی
- ۳۶۷ حق نمک خدا را رعایت نمی کنند
- ۳۷۰ بهشت بر غیبت کننده حرام است
- ۳۷۱ زخم زبان به حسین علیه السلام روز عاشورا
- ۳۷۲ حرمت غیبت از دلیلهای چهارگانه
- ۳۷۲ پنجاه روایت درباره غیبت
- ۳۷۳ غیبت مانند خوره دین را می خورد

۳۷۳	☆ رو به خیرات با خوش گمانی به خدا.
۳۷۴	☆ حسن خلق با تمرین در جوانی.
۳۷۵	☆ حسن خلق چیست؟
۳۷۶	☆ خودداری از غیبت، موجب هر خیر.
۳۷۷	☆ بد اخلاقی، سعد را در گور شکنجه می دهد.
۳۷۹	☆ غیبت، کارهای نیک و بد را عوض می کند.
۳۸۰	☆ هدیه به پاداش غیبت و ناسزا.
۳۸۱	☆ نصیحت مشورت کننده غیبت نیست.
۳۸۲	☆ گناه آشکارا غیبت ندارد.
۳۸۲	☆ دادخواهی غیبت نیست.
۳۸۳	☆ داستان احمد یتیم با کنیز ابن طولون.
۳۸۷	☆ یوسف و زلیخا، عبرت روزگار.
۳۹۰	☆ تشبیه غیبت به مردار خواری.
۳۹۰	☆ بهره اجتماعی هر فرد.
۳۹۲	☆ شیخ مقدس ولی مشهور به بی طهارت.
۳۹۳	☆ گناه قطعی را به خودش بگو.
۳۹۳	☆ فسادها در نتیجه غیبت کردن از علما.
۳۹۴	☆ غیبت ابوبکر و عمر از سلمان و اسامه.
۳۹۶	☆ ملکوت شگفت پنج چیز.
۳۹۹	☆ حلال بودی پس از یک سال.
۴۰۰	☆ شادی عزاداران از اندوهشان بیشتر [است].

- ۴۰۲ قرآن، خیر دنیا و آخرت
- ۴۰۳ احکام قرآن و راحتی دنیا
- ۴۰۴ فرمایشات امام سجّاد علیه السلام به فتنه‌انگیز
- ۴۰۴ از اوّل [از غیبت] خودداری کن
- ۴۰۵ غیبت [با حیلۀ] مقدّسی!
- ۴۰۶ افتخار به یکدیگر نکنید
- ۴۰۷ فخر به نسب هم از جهالت است
- ۴۰۸ مزاحمت‌های اذیت‌کننده حرام است
- ۴۰۸ آثار شوم مزاحمت تلفنی
- ۴۰۹ همه را از یک پدر و مادر آفرید
- ۴۱۰ جسارت کفار به بلال مؤذن پیغمبر صلی الله علیه و آله
- ۴۱۱ افتخار کردن عباس و شیهه با علی علیه السلام
- ۴۱۳ فرمایشات حضرت مجتبی علیه السلام مباحات نبوده
- ۴۱۴ فرمایشات امام سجّاد علیه السلام به اصمعی
- ۴۱۸ هر فردی از یک پدر و مادر است
- ۴۱۸ احتلام برای یادآوری اصل
- ۴۲۰ غلام [است] ولی از دوستان خدا
- ۴۲۲ غلام را خریده‌ای، نه آفریده‌ای
- ۴۲۲ پس به هیچ‌کس نباید فخر کرد
- ۴۲۲ تزویج صفیه با مقداد
- ۴۲۳ مهندسی زنبور عسل، بدون اسباب

- ۴۲۴ شفاعت پرهیزکاران در قیامت
- ۴۲۵ بنی‌اسد به مدینه کوچ کردند
- ۴۲۶ ایمان، خبردار شدن دل است
- ۴۲۸ هنوز ایمان در دل‌هایشان نیامده
- ۴۲۸ [بنی‌اسد] برای جهاد حاضر نشدند
- ۴۲۹ کاری که برای خدا باشد کم نیست
- ۴۳۰ معامله یزید و حسین (ع)
- ۴۳۲ بنشین بر لب جوی و گذر عمر ببین
- ۴۳۳ هدیه برای مرده‌ها در شب جمعه
- ۴۳۴ نشانه‌های ایمان
- ۴۳۶ مؤمن در عقیده‌اش تردید ندارد
- ۴۳۷ بی‌سواد اما دلش با نور علم
- ۴۳۸ غذای نجس را دور ریخت و نفروخت
- ۴۳۹ ثروتمندان هلاکند مگر خرج کنند
- ۴۴۰ ریا و ظاهر سازی با خدا؟
- ۴۴۱ مسلمانی، منت ندارد
- ۴۴۲ منت بیمار بر طیب مهربان؟!
- ۴۴۲ خدا بر شما منت دارد
- ۴۴۴ اتفاق حسین (ع) سرمشق برای دیگران
- ۴۴۶ ایمان به مبدأ و معاد، اساس ادیان
- ۴۴۷ گروش به هر چیزی، ایمان به آن چیز است

- ۴۴۸ زندگی آخرت، آمادگی قبلی می‌خواهد.
- ۴۵۰ مسلمانان نمونه [در] پایبندی [به دین]
- ۴۵۲ دوباره به شهوات برگردید.
- ۴۵۳ دوستی به یکدیگر برکت می‌آورد.
- ۴۵۳ خدا به لطف سزاوارتر است.
- ۴۵۵ اطاعت زن از شوهر برای خدا.
- ۴۵۵ وداع با ماه عزیز رمضان.
- ۴۵۶ نمایش ساعات عمر پس از مرگ.
- ۴۵۸ دعای وداع را بخوانید.
- ۴۵۹ فهرست منابع و مآخذ.
- ۴۶۶ فهرست مطالب.